

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री मीरा खड्का
फैसला
०६९-CI-१२९०
मुद्दा: निषेधाज्ञा।

नेपाल दूरसञ्चार कं.लि.केन्द्रीय कार्यालय भद्रकाली प्लाजा, ऐ. का प्रबन्ध निर्देशक
समेतको तर्फबाट अख्तियार प्राप्त अमरनाथ सिंह.....१
ऐ. कार्यालयका जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका ना.प्र.नि. सुरेन्द्र थिके.....१ पुनरावेदक
ऐ.ऐ. का लेखा प्रबन्धक भावना कर्मचार्य.....१ विपक्षी
ऐ. क्षेत्रिय निर्देशनालय काठमाडौंका वरिष्ठ व्यापार अधिकृत दानबहादुर के.सी....१
ऐ. गठ्ठाघर थिमी कार्यालयका प्रमुख नारायणप्रसाद उपाध्याय.....१

विरुद्ध

भक्तपुर जिल्ला वालकोट गा.वि.स.वडा नं. ६ मा बस्ने नेपाल दूरसञ्चार कम्पनीको प्रबन्धक पदबाट निवृत्त अधिवक्ता चक्रलाल श्रेष्ठ.....१ प्रत्यर्थी
निवेदक

पुनरावेदन अदालतमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री सुरेन्द्रवीर सिंह बस्नेत
माननीय न्यायाधीश श्री यज्ञप्रसाद बस्याल
पुनरावेदन अदालत पाटन

पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।५।६ को फैसला उपर विपक्षीको तर्फबाट
न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९ बमोजिम यस अदालतमा पेश भएको प्रस्तुत मुद्दाको
संक्षिप्त तथ्य र ठहर यस प्रकार छः

म निवेदक नेपाल दूरसञ्चार संस्थानको १० औं तहको प्रबन्धक पदबाट ५८ वर्षे उमेर हदले सेवाबाट अवकाश पाएको कर्मचारी हुँ । मलाई उक्त संस्थानले मिति २०४९।८।१४ २० वर्षे सेवा हद देखाई अनधिकृत रूपमा सेवाबाट अवकाश दिएको थियो। त्यो उपर मैले गरेको मुद्दामा यस अदालतले मलाई मिति २०५३।९।२६ मा पुनर्वहाली गर्ने फैसला गरेको थियो। म मिति २०५३।१०।९ मा विपक्षी कम्पनीमा पुनर्वहाली भए पछि त्यस अवधिको मैले टेलिफोन सुविधाको रकम रु.३६,२०७।९१ पाउनु पर्नेमा नपाएकोले रिट निवेदन दिएकोमा सो निवेदनमा पनि यस अदालतबाट मिति २०६८।१२।२९ मा विपक्षीको नाममा परमादेशको आदेश जारी भैसकेको छ । मेरो घरमा जडान भएको टेलिफोन नम्बर ६६३११२३ को मासिक महसूल आफैले तिरेर सेवा उपभोग गरी आएकोमा यस अदालतबाट जारी भएको परमादेशको आदेशको उल्लंघन गरी टेलिफोन सेवा बन्द गर्ने व्यहोराको विपक्षी नेपाल दूरसञ्चार कार्यालय, गङ्गाघर ठिमीको च.नं. ४३५ मिति २०६९।२।१९ को पत्र प्राप्त भएको हुँदा विपक्षीहरूले मैले पदीय हैसियतले प्रयोग गरी आएको टेलिफोन सेवा बन्द गर्न सक्ने आशंका देखिएकाले नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ को दफा ३, ६ (६) र ९ बमोजिम विपक्षीहरूको नाममा निषेधाज्ञा लगायत उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ । साथै टेलिफोन सेवा बन्द नगर्नु, नगराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा अन्तरिम आदेश पनि जारी गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराले प्रत्यर्थी निवेदक चक्रलाल श्रेष्ठले पुनरावेदन अदालत पाटनमा पेश गरेको निवेदन ।

यसमा विपक्षीहरूबाट १५ दिनभित्र लिखित जवाफ मगाउनु । अन्तरिम आदेशको माग भएको सम्बन्धमा विचार गर्दा बक्यौता महशूल भुक्तानी गर्न विपक्षी नेपाल टेलिकमले निवेदकलाई पत्र पठाएको भन्ने देखिँदा माग बमोजिम अन्तरिम आदेश जारी गर्नु पर्ने देखिएन भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।२।२३ को आदेश ।

रिट निवेदकले मिति २०४९।८।१४ गतेदेखि अनिवार्य अवकाश पाउनु भएकोमा यसै अदालतको मिति २०५३।९।२६ को आदेशले पुनर्वहाली भै मिति २०५३।१०।९ गते

यस कम्पनीमा हाजिर हुनु भएको थियो। त्यस अवधिको टेलिफोनको बक्यौता बाँकी रहेको थियो । दूरसञ्चार क्षेत्रमा टेलिफोन सेवा र मान्य सेवा लिई लामो समयसम्म प्रयोग गरी रकम नतिरिएका टेलिफोनहरू सिष्टमबाटै बन्द गर्ने कम्पनीले सफ्टवेयरको माध्यम अपनाएको छ । उक्त सफ्टवेयरबाट नै टेलिफोन अवरूद्ध हुने भए पनि निवेदकको नामको टेलिफोन हालसम्म अवरूद्ध गरिएको छैन । निवेदकले अवकाश अवधिको टेलिफोन सुविधाको रकम उपलब्ध गराउन रिट निवेदन दिई कम्पनीका नाममा परमादेश जारी भएको भए पनि पुनरावेदन गर्ने म्याद बाँकी नै रहेको छ ।

निवेदकले हालसम्म टेलिफोनको रु.४१,५७१।५२ बक्यौता तिर्न बाँकी रहेको छ । सोही रकम तिर्न बुझाउन विपक्षीलाई पत्र पठाएको हो । विपक्षी यसै संस्थानको पूर्व कर्मचारी हुनु हुन्छ । कर्मचारी र सर्वसाधारण एकै प्रकृतिका ग्राहक भएकाले संस्थानले लिनु पर्ने रकम भुक्तानी नगरेमा निजको नामको टेलिफोन स्वतः काटिने भएको र करार गरी लाईन जोडेको प्रस्तुत विषय रिट क्षेत्रको विषय नै नहुँदा खारेजभागी छ । कम्पनीको सेवा उपभोग गरे पछि महसूल भुक्तानी गर्नु पर्ने निजको दायित्व हुने हुँदा समेत प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदक नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड केन्द्रीय कार्यालयले पुनरावेदन अदालत पाटनमा पेश गरेको लिखित जवाफ ।

मिसिल संलग्न प्रमाणबाट निवेदकले प्रयोग गरेको नं.६६३११२३ को टेलिफोन लाईन विपक्षीहरूबाट बन्द गर्ने आशंकाको स्थिति देखिन आएकोले निवेदकको नामको टेलिफोन लाईनको सेवा बन्द नगर्नु, नगराउनु भनी विपक्षीहरूको नाममा निषेधाज्ञा जारी हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।५।६ को आदेश (फैसला)।

उक्त (आदेश) फैसला मिलेको छैन। किनभने प्रत्यर्थी यस दूरसञ्चार कम्पनीमा सेवा प्रवेश गर्दा कर्मचारी विनियमावली, २०३३ बहाल थियो। प्रत्यर्थीले सोही विनियमावली अनुसार मिति २०४९।८।१४ मा अवकाश पाउनु भएकोमा पुनरावेदन अदालत पाटनले सोही विनियमावलीको विनियम १३७ बमोजिम सेवामा पुनर्वहाली हुने गरी आदेश गरे पछि

निवेदक यस कम्पनीमा हाजिर हुनु भएको थियो। हाजिर भए पछि निजले पाउनु पर्ने अन्य रकम लिई सक्नु भएको छ। अहिले अवकाश भए देखि पुनर्वहाली हुँदासम्मको टेलिफोन सुविधाको रकम माग गर्नु भएकोमा हाल २०३३ सालमा लागू भएको विनियमावली कायम छैन। हाल लागू भएको विनियमावली अनुसार टेलिफोन महशूल दिन मिल्दैन। विनियमावली अनुसार मासिक रु.१५०।—दिन मिल्ने हुँदा सो दिने निर्णय भै सकेको अवस्थामा टेलिफोन लाईन काटिने आशंका रहेको भनी भएको पुनरावेदन अदालत पाटनको आदेश (फैसला) बदर हुनु पर्दछ भन्ने व्यहोराले विपक्षी नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको तर्फबाट यस अदालतमा पेश भएको पुनरावेदन पत्र।

यसमा यसै लगाउको २०६९-CI-००५८ को उत्प्रेषणयुक्त परमादेश मुद्दामा अ.वं. २०२ नं. बमोजिम विपक्षी झिकाउने आदेश भएको र उक्त मुद्दाको विषय प्रस्तुत मुद्दासँग अन्तरप्रभावी रहेकोले यस मुद्दामा पनि २०२ नं. बमोजिम विपक्षी झिकाउनु भन्ने समेत व्यहोराको यस अदालतको मिति २०७१।४।२७ को आदेश।

पुनरावेदन अदालतको फैसलाले प्रष्ट रूपमा मलाई टेलिफोन सेवा दिनु भनी आदेश फैसला भै सकेको छ। उक्त फैसला के कसरी त्रुटिपूर्ण भन्ने कुरा पुनरावेदकले देखाउन सकेको छैन। विनियमावलीको विनियम १३७ बमोजिम अन्य सुविधा प्रदान भएको परिप्रेक्ष्यमा टेलिफोनको रकम मात्र नदिने भन्न नमिल्ने हुँदा पुनरावेदन अदालतको फैसला सदर हुनु पर्दछ भन्ने समेत व्यहोराले निवेदक चक्रलाल श्रेष्ठले यस अदालतमा पेश गरेको लिखित प्रतिवाद।

नियमबमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल संलग्न सक्कल कागजातहरूको अध्ययन गरी प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक नेपाल टेलिकम कम्पनीको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् अधिवक्ता श्री सुरज अधिकारीले पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला त्रुटिपूर्ण भएको सम्बन्धमा आधार र कारण उल्लेख गरी यसै लगाउको ०६९-CI-००५८ को उत्प्रेषण परमादेशको मुद्दामा बहस प्रस्तुत भै सकेको छ। उक्त मुद्दा र प्रस्तुत मुद्दामा समान विषयवस्तु समावेश भएको हुँदा उक्त मुद्दामा उल्लेख भएको आधारमा पुनरावेदन अदालत

पाटनको मिति २०६९।५।६ को आदेश (फैसला) बदर हुनु पर्दछ भन्ने समेत व्यहोराको बहस प्रस्तुत गर्नु भयो।

प्रत्यर्थी निवेदकको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बालकृष्ण न्यौपाने, प्रत्यर्थी विद्वान् वरिष्ठ अधिवक्ता श्री चक्रलाल श्रेष्ठ र विद्वान् अधिवक्ता श्री शिव रिजालले पुनरावेदक कम्पनीले पुनरावेदन अदालतको फैसला के कुन कारणले बदर हुनु पर्ने कुरा उल्लेख हुन नसकेको सम्बन्धमा लगाउको ०६९-सी-००५८ को उत्प्रेषण परमादेशको मुद्दामा बहस प्रस्तुत भै सकेको छ। उक्त मुद्दा र प्रस्तुत मुद्दामा समान विषयवस्तु समावेश भएको हुँदा उक्त मुद्दामा उल्लेख भएको आधारमा पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।५।६ को आदेश फैसला सदर हुनु पर्दछ भन्ने समेत व्यहोराको बहस प्रस्तुत गर्नु भयो।

उपरोक्त बमोजिमको बहस सुनी पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।५।६ को फैसला मिलेको छ, छैन, पुनरावेदक नेपाल दूरसञ्चार कम्पनीको पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्छ सक्दैन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा प्रत्यर्थी चक्रलाल श्रेष्ठले पुनरावेदक कम्पनीले आफूलाई मिति २०४९।८।१४ गतेदेखि अनिवार्य अवकाश दिएकोले सो उपर दायर गरेको रिट निवेदनमा पुनरावेदन अदालत पाटनले मिति २०५३।९।२६ मा पुनर्वहाली गर्ने गरी जारी गरेको परमादेशको आदेश अनुसार आफू पुनरावेदक कम्पनीमा मिति २०५३।१०।९ मा हाजिर भए पश्चात कम्पनीको विनियमावलीको व्यवस्था बमोजिम मिति २०४९।८।१४ देखि मिति २०५३।१०।८ सम्मको टेलिफोन सुविधा नदिएकोमा पुनरावेदक विपक्षी गृहाघर ठिमी शाखा कार्यालयले मैले पदीय हैसियले प्रयोग गरी आएको ६६३११२३ नं. को टेलिफोन सेवा बन्द गर्ने व्यहोराले लेखेको मिति २०६९।२।१९ को पत्र प्राप्त भएबाट मैले उपभोग गरी आएको टेलिफोन बन्द गर्न सक्ने आशंका भएकाले नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ को दफा ३, ६(६) र ९ अनुसार विपक्षीहरूको नाममा निषेधाज्ञा लगायत उपयुक्त आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने व्यहोराले पुनरावेदन अदालत पाटनमा दिएको निवेदनमा सो अदालतले

पुनरावेदकहरूको नाममा टेलिफोन सेवा बन्द नगर्नु, नगराउनु भन्ने व्यहोराले निषेधाज्ञाको आदेश जारी गरेको देखिन्छ। उक्त आदेशमा चित्त नबुझाई विपक्षी दूरसञ्चार कम्पनी समेतले यस अदालतमा प्रस्तुत पुनरावेदन गरेको देखिन्छ।

प्रत्यर्थी निवेदक चक्रलाल श्रेष्ठ पुनरावेदक दूरसञ्चार कम्पनीमा १० औं तहको कर्मचारीको रूपमा मिति २०५८।१।११ सम्म कार्यरत रहेको तथ्यमा विवाद छैन। पुनरावेदक दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडमा कार्यरत् कर्मचारीले सेवामा कार्यरत रहँदा पदीय हैसियतले घरमा एक लाईन टेलिफोन प्रयोग गर्न पाउने व्यवस्था भएको देखिन्छ। त्यस अनुरूप प्रत्यर्थी निवेदक चक्रलाल श्रेष्ठले पदिय हैसियतले आफ्नो घरमा ६६३११२३ नं. को टेलिफोन जडान गरी प्रयोग गर्दै आएको कुरा निवेदन लेखबाट देखिएकोमा पुनरावेदकहरूको लिखित जवाफ र पुनरावेदन पत्रबाट समेत समर्थित भएको देखियो। उक्त टेलिफोनको महशूल प्रत्यर्थी निवेदकले भुक्तानी नगरी भुक्तानी हुन विलम्ब भएको र ७ प्रतिशत जरिवाना लागिसकेका ग्राहकको सेवा System बाट बन्द गर्ने व्यहोरा अनुरोध छ भन्ने व्यहोराले पुनरावेदक दूरसञ्चार कार्यालय गठ्ठाघर, ठिमीको च.नं. ४३५, मिति २०६९।२।१९ को पत्र प्रत्यर्थी निवेदक चक्रलाल श्रेष्ठले प्राप्त गरे पछि प्रस्तुत विवादको उठान भएको देखिन्छ।

बस्तुतः नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ को दफा १७ बमोजिम आशंकाको विद्यमानता देखिएमा निषेधाज्ञाको आदेश जारी हुने गर्दछ। प्रत्यर्थी चक्रलाल श्रेष्ठ मिति २०४९।८।१४ गते पुनरावेदक दूरसञ्चार कम्पनीको निर्णयले अवकाशमा परी पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०५३।९।२६ को आदेशले पुनर्वहाली भएको देखिन्छ। पुनर्वहाली भएपश्चात पुनरावेदक दूरसञ्चार कम्पनीले प्रत्यर्थी निवेदकलाई गैर हाजिर अवधिको तलब, भत्ता र अन्य सुविधा नदिएको भनी प्रत्यर्थी निवेदकले पुनरावेदन अदालत पाटनमा परमादेशको रिट निवेदन दायर गरेकोमा सो रिट निवेदनमा पनि पुनरावेदक कम्पनीको नाममा प्रत्यर्थी चक्रलाल श्रेष्ठलाई तलब, भत्ता र विनियमावली अनुसारका अन्य सुविधा दिनु भनी मिति २०५५।३।२६ मा परमादेशको आदेश जारी भएको देखिन्छ। उक्त परमादेशको आदेश

जारी भए पश्चात पुनरावेदक कम्पनीको सञ्चालक समितिले प्रत्यर्थी निवेदकलाई तलब, भत्ता र घर बिदाको रकम दिने भनी निर्णय गरेको देखिन्छ भने टेलिफोनको हकमा भने मिन्हा दिन नमिल्ने भएको हुँदा न्यूनतम मासिक रु १५०।—का दरले दिने भनी मिति २०५८।६।२३ मा निर्णय भएको देखिन्छ। उक्त निर्णय पुनरावेदन अदालतले बदर गरी प्रत्यर्थी निवेदकलाई टेलिफोन सुविधा दिनु भनी गरेको आदेश फैसला उपर निजै पुनरावेदक कम्पनीबाट यस अदालतमा परेको लगाउको ०६९-CA-००५८ को मुद्दामा आज यसै इजलासबाट पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला सदर भएको छ।

यसरी प्रत्यर्थी चक्रलाल श्रेष्ठले आफ्नो घरमा जडान गरेको टेलिफोनको रकम (महशूल) पाउने देखिएको अवस्थामा टेलिफोन सेवा बन्द गर्ने गरी पुनरावेदक दूरसञ्चार कम्पनीले चक्रलाल श्रेष्ठलाई पत्र दिएको देखिँदा निजले प्रयोग गरेको टेलिफोन सेवा बन्द हुने आशंकाको विद्यमानता देखिएको हुँदा पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।५।६ को आदेश फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। पुनरावेदक नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड समेतको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन। प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु।

प्रधान न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: भीमबहादुर निरौला

ईति सम्बत २०७४ साल माघ महिना २८ गते रोज १ शुभम् -----